

М. І. Чернишова,
студент кафедри економіки та підприємництва, Національний технічний університет
України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", м. Київ
С. О. Тульчинська,
д. е. н., проф., професор кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний
університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", м. Київ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ У РАМКАХ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ

M. Chernyshova,
Student of the Department of Enterprise Economics of National Technical University
of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv
S. Tulchynska,
Doctor of Economics, professor of the Department of Enterprise Economics
of National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv

GOVERNMENT REGULATION OF INVESTMENT PROJECTS UNDER COOPERATION OF UKRAINE WITH INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS

Розглянуто державну політику взаємовідносин України з міжнародними фінансовими інституціями в рамках впровадження та реалізації проектів економічного та соціального розвитку. Проаналізовано основні аспекти державного регулювання співробітництва країни з міжнародними фінансовими інституціями. Визначено стратегію подальшого розвитку взаємовідносин та підвищення ефективності державного управління, для забезпечення інвестиційної привабливості країни, в рамках реалізації проектів економічного і соціального розвитку.

Considered government policy under cooperation of Ukraine with international financial institutions as part of the introduction and implementation of the projects of economic and social development. The basic aspects of state regulation under cooperation of country with international financial institutions was analyzed. The strategy for further development of relations and improving the efficiency of government regulation, for ensure the investment attractiveness of the country as part of the projects of economic and social development was defined.

Ключові слова: міжнародні фінансові інституції, інвестиційна політика, державне регулювання, проекти соціально-економічного розвитку.

Key words: international financial institutions, investment policy, government regulation, the projects of social and economic development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Проблема інвестиційної політики держави, зокрема державне регулювання міжнародних інвестиційних проектів спрямованих на розвиток національної економіки актуальна для багатьох країн, що розвиваються. Відповідно, формування і реалізація механізмів ефективного державного управління інвестиційних проектів є важливим елементом зовнішнього фінансування для сприяння економічному і соціальному розвитку країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання інвестиційної політики країни, зокрема, проблемних аспектів державного управління знайшли відображення у дослідженнях багатьох вітчизняних науковців, політичних і державних діячів: В. Єременка, Ю. Ковбасюка, В. Колосової, Н. Міокової, Н. Парфенцевої, О. Пивоварського, В. Пинзеника, В. Хорошковського та ін.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Впровадження проектів, у рамках співпраці з міжнародними фінансовими інституціями (МФІ) впливають на економічні та соціальні процеси та безпосередньо впливають на інвестиційну привабливість країни. Ефективне управління інвестиційною політикою сприяє збільшенню інвестиційних, інноваційних та технологічних надходжень до країни, прискорення економічного розвитку держави. Необхідність поглибленого дослідження державного управління проектами, що підтримуються МФІ зумовлено потребою визначення ролі та політики держави, а також формування стратегії подальшого розвитку взаємовідносин.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Економіка України на сучасному етапі її розвитку характеризується процесами інтеграції з Європейським союзом (ЄС) та глобалізацією світової економіки. В умовах

реформування економіки та необхідності відновлення економічного зростання співробітництво з МФІ є пріоритетним джерелом ресурсного забезпечення та інструментом міжнародної інтеграції. Державне регулювання інвестиційної діяльності є суспільним механізмом, що формує умови реалізації інвестиційної діяльності, відповідно, головне завдання, яке постає перед органами влади є формування та реалізація ефективного державного управління інвестиційними проектами економічного та соціального розвитку, в рамках співробітництва з МФІ. Державна складова регулювання і сила її впливу на результати інвестування визначає можливості реалізації інвестиційної діяльності. Державне регулювання інвестиційного середовища насамперед міститься у формуванні і реалізації державної інвестиційної політики, регулюванні інвестиційної діяльності за допомогою прийняття відповідних нормативно-правових актів та безпосередня участь в інвестиційних процесах шляхом розробки довгострокових концепцій розвитку держави та здійснення конкретних цільових програм. Індикатором розробки, реалізації і коригування інвестиційної діяльності є програми реформування окремих галузей (секторів) економіки.

На сьогоднішній день Україна активно реалізовує проекти, спрямовані на економічний та соціальний розвиток, у рамках співпраці з такими МФІ як: група Світового банку, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Північним інвестиційним банком (ПІБ), Кредитною установою для відбудови (німецький державний банк — KfW) та іншими.

Співробітництво України з МБРР розпочалося у червні 1992 року з прийняттям Закону України № 2402-XII "Про вступ України до Міжнародного валютного фонду (МВФ)¹, Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій" [1]. та здійснюється на основі прийнятої у 2012 році "Стратегії партнерства" з Україною на 2012—2016 рр., яка спрямована на допомогу уряду у реалізації програми економічних реформ та інтеграції з ЄС.

Україна є членом ЄБРР з серпня 1992 року відповідно до Указу Президента України "Про членство України в Європейському банку реконструкції та розвитку" від 14.07.92 № 379. Банк надає тільки цільові кредити під конкретні проекти приватним і державним структурам на потреби розвитку економіки (60% позичкових засобів спрямовуються у приватний і 40% — у державний сектор) [2].

У квітні 2006 р. набула чинності Рамкова Угода між Україною та ЄІБ відповідно до Закону України "Про ратифікацію Рамкової угоди між Україною та Європейським інвестиційним банком" від 07.02.2006 р. № 3392-IV. У червні 2010 року було підписано Договір між Україною та Європейським інвестиційним банком про співробітництво та діяльність Постійного представництва ЄІБ в Україні [2].

Це основні загальні законодавчі акти, що регулюють реалізацію інвестиційних проектів МФІ, крім цього існує ряд інших законів, які опосередковано зачіпають цю тему, а так само існує низка документів, що спеціально призначені для формування політики державного регулювання інвестиційних проектів, що підтримуються МФІ. Розглянемо детальніше ключові, на наш погляд, документи у сфері співробітництва України з МФІ.

По-перше, це реалізація Концепції планування, залучення, ефективного використання та моніторингу міжна-

родної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями (Концепція) [3]. Мета якої полягає в удосконаленні механізмів залучення і використання інвестицій МФІ для підтримки розвитку економіки, що базується на конкурентних засадах, економічній ефективності, застосуванні найкращої світової практики. Реалізація Концепції дала змогу вирішити такі важливі завдання:

- сконцентрувати міжнародні фінансові ресурси на розв'язанні пріоритетних завдань економічного і соціального розвитку країни;

- розширити формат співпраці з МФІ та успішно впроваджувати програми міжнародної технічної допомоги і проекти соціально-економічного розвитку.

Концепція стала основою для розроблення і запровадження Стратегії залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013—2016 роки (Стратегія) [4]. Слід зазначити, що запровадження Стратегії стало досить важливим елементом у розвитку відносин країни з МФІ, адже попередня редакція Стратегії була розрахована лише до 2008 року. Основні засади Стратегії спрямовані на такі завдання:

- збільшення загальних обсягів залученні міжнародних інвестицій та підвищення ефективності їх використання;

- стимулювання розвитку галузей (секторів) економіки за рахунок залучених ресурсів МФІ;

- збільшення частки інвестиційних проектів спрямованих на розвиток інноваційних, екологічно чистих технологій та підвищення енергоефективності і енергозбереження;

- збільшення кількості національних підприємств, установ та організацій, а також виробників і постачальників, які беруть участь у реалізації проектів, у рамках співпраці з МФІ;

- залучення міжнародних фінансових ресурсів у проекти, які більшою мірою відповідатимуть сьогоднішнім потребам розвитку.

По-друге, практична реалізація проектів, що фінансуються МФІ визначена в оновленому² Порядку (Про порядок підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2016 р. № 70) [5]. Згідно з Порядком, реалізація проектів проводиться міністерствами та відомствами України, що відповідають за розвиток тих чи інших галузей (секторів) економіки країни. Міністерство фінансів України в межах своїх повноважень здійснює аналіз пропозицій щодо ініціювання інвестиційних проектів, відповідає за проведення фінансових операцій в рамках проектів, бере участь у роботі з підготовки, моніторингу та контролю за реалізацією проектів, що впроваджуються або плануються до запровадження, тощо. При цьому, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України виступає координатором з ініціювання, підготовки та реалізації проектів економічного і соціального розвитку, здійснює моніторинг стану підготовки та реалізації проектів, здійснює аналіз та узагальнення результатів моніторингу тощо. Адміністрація Президента України, Кабінет Міністрів України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство

¹ Співробітництво з Міжнародним валютним фондом не розглядається, оскільки воно не має інвестиційної спрямованості.

² Постанова КМ від 26 листопада 2008 р. № 1027 Про порядок ініціювання, підготовки та реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями. Постанова втратила чинність на підставі Постанови КМ № 70 від 27.01.2016.

юстиції України, Національний банк України у межах компетенції бере участь у підготовці, опрацюванні та погодженні інвестиційних проектів, що впроваджуються в рамках співпраці з МФІ. Варто зазначити, що в результаті аналізу, прослідковується дублювання Мінекономрозвитку основних функцій Мінфіну у питаннях ініціювання, підготовки та впровадження проектів.

Для забезпечення ефективного механізму взаємодії з МФІ та збільшення обсягів фінансування проектів соціально-економічного розвитку, що сприятимуть покращенню інвестиційної політики держави та для досягнення конкретних структурних реформ, при формуванні подальшої стратегії та програми співробітництва, на наш погляд, необхідно приділити особливу увагу таким завданням:

— удосконалення системи державного управління відповідно до міжнародних стандартів;

— удосконалення правового регулювання аудиторської діяльності з метою її відповідності міжнародній практиці;

— комплексна реформа податкового законодавства управління державними фінансами;

— перехід на складання фінансової звітності за міжнародними стандартами, формування інформаційно-аналітичної бази їх застосування та впровадження механізму електронного подання;

— відповідність банківського законодавства міжнародному рівню та посилення потенціалу Національного банку для забезпечення стабільності національної грошової одиниці;

— удосконалення правового регулювання аудиторської діяльності відповідно до міжнародних директив;

— удосконалення підходів до реалізації грошово-кредитної та валютно-курсової політики.

Загалом, за результатами проаналізованих нормативно-правових актів можна сказати, що за останні роки зміни та доповнення, що вносяться до існуючих регулюючих документів, спрямовані на удосконалення управління і підвищення результативності впровадження проектів, у рамках міжнародного співробітництва. Також варто відзначити, що недосконалість законодавства є динамічним процесом, що пов'язаний із змінами законодавчої бази в інших сферах діяльності країни, розвитку і впровадження новітніх технологій та наближення до міжнародних стандартів з урахуванням кращого міжнародного досвіду.

ВИСНОВКИ

У результаті аналізу державного регулювання інвестиційних проектів соціального та економічного розвитку, можна зазначити, що державне регулювання виконує важливу роль у формуванні інвестиційної політики та привабливості країни. Ефективність урядових рішень визначається такими загальними принципами, як ефективність політики, ефективність системи і ефективність процедури. Визначено, що останні роки відбувається відчутне зростання впливу міжнародних фінансових інституцій на розвиток економічної діяльності країни як інструменту проведення структурної трансформації національної економіки.

Отже, на наш погляд, необхідною умовою для подальшого розвитку та удосконалення законодавчої бази, для забезпечення ефективного використання залучених ресурсів міжнародних фінансових інституцій, має бути подальше наближення нормативно-правових актів до міжнародних стандартів та має відповідати принципам системності та узгодженості.

Література:

1. Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій: Закон України // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 33. — Ст. 474 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2402-12>

2. Міністерство закордонних справ України. Співробітництво України з міжнародними фінансовими інституціями [Електронний ресурс]. — <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/ifo-projects>

3. Про схвалення Концепції планування, залучення, ефективного використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2011 р. № 1075-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1075-2011-%D1%80>

4. Про схвалення Стратегії залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013—2016 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2013 р. № 697 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/697-2013-%D1%80>

5. Про порядок ініціювання, підготовки та реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями. Постанова Кабінету міністрів України від 27 січня 2016 р. № 70 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/70-2016-%D0%BF/page>

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1992), The Law of Ukraine "About accidence of Ukraine to the International Monetary Fund, International Bank for Reconstruction and Development, International Finance Corporation, International Development Association and the Multilateral Investment Guarantee Agency", available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2402-12> (Accessed 18 November 2016).

2. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine (2016), "Cooperation of Ukraine with international financial institutions", available at: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/ifo-projects> (Accessed 20 November 2016).

3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2011), "On approval of the concept of planning, involvement, efficiency and monitoring international technical assistance and cooperation with international financial institutions", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1075-2011-%D1%80> (Accessed 20 November 2016).

4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), "On approval of the strategy to attract, use and monitoring international technical assistance and cooperation with international financial institutions in 2013-2016 years", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/697-2013-%D1%80> (Accessed 20 November 2016).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "About preparation, implementation, monitoring and completion of projects of economic and social development of Ukraine, supported by international financial institutions", available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/70-2016-%D0%BF/page> (Accessed 18 November 2016).

Стаття надійшла до редакції 22.12.2016 р.